

2.0 Vänskapsplan Skola och Fritidshem 26/27

Program för att främja vänskap och likabehandling och för att motverka diskriminering och kränkande behandling

Bibelord

En väns kärlek består alltid, en broder föds för att hjälpa i nöd. (Ords 17:17)

Därför, allt vad ni vill att människorna skall göra mot er, det skall ni också göra mot dem. (Matt 7:12)

Jesus svarade: ”Det största är detta: Hör Israel! Herren, vår Gud, Herren är en, och du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta, av hela din själ, av hela ditt förstånd och av hela din kraft. Sedan kommer detta: Du skall älska din nästa som dig själv. Inget annat bud är större än dessa.” (Mark 12:29-31)

Skollagen 1 kap. 5 §.

Utformningen av utbildningen

5 § Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Ur ”Skolans värdegrund och uppdrag”

...I överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

(Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011)

Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. (1§.)

Definition av kränkande behandling:

Ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkande behandling kan vara både psykisk och fysisk.

Exempel på kränkande behandling:

||| Utestänga eller frysa ut någon

||| Muntligt eller skriftligt hota, håna eller fälla nedvärderande kommentarer

- || |Göra grimaser, fula gester, sucka eller göra andra ljud som sänker någons självförtroende
- || |Förstöra det som någon gjort eller någons egendom
- || |Telefonsamtal/brev/mail/sms och inlägg på andra sociala medier med kränkande innehåll
(även anonyma)
- || |Slå, knuffa, sparka, nypa eller spotta på eller mot någon
- || |Hålla fast eller stänga in någon mot hans/hennes vilja.

Vänskapsarbete

På Johannesskolan – Norrköpings Kristna Skola, arbetar vi aktivt för att skapa vänskapsrelationer. Vi är måna om att alla ska trivas och känna sig trygga. Målet är att ha en miljö där man känner sig välkommen och uppskattad, där var och en blir bemött med respekt av både elever och personal. För att nå detta arbetar vi med mentorsgrupper med en ansvarig klasslärare/mentor. Mentorstid finns avsatt på schemat för att elever och lärare tillsammans ska utvecklas inom områden som vi på skolan fäster särskilt stor vikt vid: karaktär (See the Good) och kommunikation. Genom karaktärsarbetet vill vi lägga en grund för att varje elev ska känna sig trygg och sedd, och få en långvarig och fördjupad relation med en vuxen på skolan och med varandra. Eleverna utvecklas i självförtroende och stärks i sin självbild. Genom en betoning på kommunikation – med bl.a. undervisning i retorik – vill vi ge varje elev ökad förmåga och säkerhet i att framföra sina åsikter och uppfattningar och att lyssna till och respektera andras åsikter och uppfattningar. Vi tror på att aldrig fostra eller försöka påverka någon genom förakt. Genom detta arbete bearbetar vi vad läroplanen talar om under ”Normer och värden”.

Johannesskolan arbetar med tre målord som anger kompassriktningen för vårt arbete. Underordnat dessa finns det delmål som vi kallar ”förväntat resultat” och som uttrycks enligt nedan. När det gäller vänskapsarbetet så ligger målordet ”Värderingar” närmast, men även i de andra uttrycks mål som pekar åt samma håll. (När det gäller kunskap har endast vissa valda delmål tagits med här)

KUNSKAP: Förväntat resultat är att:

- > Alla elever når målen i alla ämnen
- > Varje elev utvecklas så långt som möjligt

SPRÅK: Förväntat resultat är att:

- > Alla elever når de nationella kunskapsmål i språk
- > Elever, föräldrar och personal upplever att de bemöts på ett positivt och lyssnande sätt när de uttrycker sina åsikter, tankar och förslag
- > Alla planerade och spontana möten präglas av det goda mötet och lyssnande kult
- > Varje elev känner att han/hon kan och vågar tala inför andra

VÅRDEN och VÄRDERINGAR: Förväntat resultat är att

- > Varje elev studerar med intresse, arbetsglädje och uthållighet.
- > Varje elev utvecklar de normer och värden som anges nationellt
- > Varje elev visar omsorg om andra och miljön
- > Varje elev utvecklar en positiv självbild, självkänsla och självförtroende
- > Alla elever upplever trygghet i skola och på fritidshem
- > Alla elever får studiero i skolan
- > Ingen elev upplever sig mobbad
- > Varje elev upplever att hans/hennes behov blir mötta

- > Alla elever kommer i tid till lektionerna
- > Alla elever kommer med nödvändigt material till lektionerna

Plan för arbetet med vänskapsplanen läsåret 2026-2027

1. All personal på skolan informeras om deras ansvar och skyldigheter enligt Skollagens 6:e Kapitel.
2. "Trygg skolstart" genomförs första veckan på alla stadier, eleverna för information om planen mot kränkande behandling, vad kränkning innebär och hur de ska gå tillväga att anmäla en kränkning.
3. Vi genomför elevenkäter i alla årskurser i mars enligt årshjulet (systematiskt kvalitetsarbete). Enkäten innehåller frågor om trivsel, arbetsro, kamratrelationer och kränkande behandling. Andra riktade och tematiska enkäter genomförs för att kartlägga elevernas upplevelse av trygghet i skolans olika lokaler och aktiviteter.
4. Det startas ett Trygghetsteam på skolan med syfte att motverka kränkande behandling och främja vänskap samt positiva relationer. Detta är en del av skolans värdegrundsarbete och sker genom t.ex. olika aktiviteter på skolgården. En gång i månaden genomförs lektioner med fokus på något av värdegrundorden
5. Kuratorn håller s.k. trivselsamtal med klasserna som är aktuella efter elevgenomgången. Samtalen går ut på att upptäcka, förebygga och åtgärda eventuella problem på klassnivå.
6. Mentorstiden i samtliga klasser används regelbundet med fokus på tillit, kontakt, lyssnande, vänskapsrelationer och aktiviteter som stärker gemenskapen i gruppen. Regelbundna mentorssamtal genomförs med varje elev enskilt på högstadiet.
7. Rastvärdsscheman är upprättade på alla stadier för att minska konflikter på rasterna. Ordnade rastaktiviteter erbjuds på låg- och mellanstadiet för att aktivt motverka kränkningar och utanförskap.
8. För att nå våra mål när det gäller trygghet och arbetsro arbetar vi med ordning enligt Johannesskolans standard/Magiska sjuan som innehåller rutiner för en förutsägbar och tydlig lektionsstruktur.
9. Skolregler, skolans förhållningssätt och konsekvenser tas upp och diskuteras i alla klasser, i personalgruppen, i föräldrarådet och på föräldramötet.
10. Det tas fram ett förväntansdokument där både skolans, föräldrarnas och elevernas ansvar beskrivs inom skolan och fritidshemmet. Dokumentet innehåller det gemensamma förhållningssättet, skolregler och konsekvenser.
11. Arrangemang och tema:
 - Klasserna F-9 och fritidshemmet arbetar med karaktärsmaterialet See the Good.
 - V.43 genomförs Internationell vecka med syfte att främja tolerans och förståelse för olika kulturer. Barnkonventionen lyfts upp.
 - Det ordnas en elevrådsutbildning v. 37
 - Vänliga veckan (v.7) kring karaktärsstyrkan Empati mot kränkande behandling ska genomföras med

olika inslag på olika stadier.

- Joel Sjövall kommer att hålla en föreläsning "Världens bästa skola" under vänliga veckan (v.7).

12. Vi utvecklar samarbetsinlärning enligt USiP på alla stadier Utvecklingen går mot att upprätta lärpar och basgrupper i klasserna. Detta motverkar/får bort informella subgrupper och negativa ledare i elevgrper.

13. Elevrådet samlas regelbundet och ska bli mer aktiva i sin roll. De äldre representanter får utbildning. Olika teman från vänskapsplanen, så som trygghet och arbetsro, tas upp på elevrådet.

14. Föräldrarådet samlas 2-3 ggr per termin. Tar upp frågor och förslag kring trygghet och studiero.

15. Incidentrapporter fylls i under året

Steg för steg

Om en vuxen upptäcker eller misstänker kränkande behandling:

1. Rektorn informeras så snart som möjligt. Rektorn informerar huvudmannen en utredning startas.
2. Klassläraren/-lärarna informeras och personalen som såg eller fick kännedom om kränkningen tar ett första samtal med eleverna och håller skolledningen underrättad.
3. Klassläraren/-lärarna tar kontakt med elevernas föräldrar.
4. Vid ytterligare samtal hjälper skolledningen eller annan lärare till.
5. Om det behövs kallas enskild elev tillsammans med föräldrar till elevvårdskonferens. Vid varje samtal förs minnesanteckningar av personal på skolan.
6. En handlingsplan för att häva mönstret av kränkande behandling upprättas tillsammans med de inblandade för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Planen innehåller det som skäligen kan krävas för att hindra att kränkningen ska hända igen.
7. Skollagens disciplinära åtgärder tillämpas när aktuellt.
8. Vid misstänkt brott görs polisanmälan och/eller anmälan till socialtjänsten.

Ett enskilt slagsmål mellan två elever eller någon annan enskild händelse utreds omedelbart genom samtal av närvarande personal eller så snart personal fått vetskap om den kränkande behandling.

Många handlingar som betecknas som kränkande innebär samtidigt ett brott enligt brottsbalken. Det gäller t ex misshandel, ofredande, sexuellt övergrepp eller olaga hot. I sådana fall fattar skolledningen tillsammans med elevhälsoteamet beslut om polisanmälan ska göras. Samtidigt görs en anmälan till socialtjänsten.

Om en elev upplever sig utsatt av personal uppmanas eleven ta kontakt med någon i skolledningen. Därefter samtalas skolledningen med den anställde för att bilda sig en uppfattning. Om det behövs träffas elev, föräldrar, anställd och skolledning för att reda ut den uppkomna situationen. Om handlingen innebär ett brott, ska en polisanmälan göras.

Uppföljning av vänskapsplanen

Elevhälsoteamet (rektor, skolsköterska, kurator, speciallärare), lärarna och eleverna gör en översyn av vänskapsplanen i slutet av varje läsår. Därefter tas planen upp till förankring i personalgruppen. När klassläraren vid läsårets början inleder årets vänskapsarbete informeras eleverna om denna plan.

Skolreglerna förankras hos eleverna och reglernas efterlevnad följs upp regelbundet i EHT, APT och i klasserna.

Rektor informerar nyanställd personal om skolans plan mot kränkande behandling/Vänskapsplan.

Rektor (ev. genom klasslärare) informerar föräldrarna om skolans vänskapsplan i samband med det första föräldramötet i september.

När den nya vänskapsplanen upprättas skrivs samtidigt en redogörelse av arbetet under föregående läsår.

Redogörelse av vänskapsplanen

Ska skrivas juni 2027

Plan för arbetet med vänskapsplanen läsåret 2027-2028

Ska skrivas juni 2027

2.1 Appendix Vänskapsplan – Lagar och förordningar

Skollag (2010:800) (6 Kap kränkande behandling)

6 kap. Åtgärder mot kränkande behandling

Ändamål och tillämpningsområde

1 § Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Bestämmelserna tillämpas på utbildning och annan verksamhet enligt denna lag.

Diskriminering

2 § Bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt denna lag finns i diskrimineringslagen (2008:567).

Definitioner

3 § I detta kapitel avses med

- elev: utöver vad som anges i 1 kap. 3 § den som söker annan utbildning än förskola enligt denna lag,
- barn: den som deltar i eller söker plats i förskolan eller annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap.,
- personal: anställda och uppdragstagare i verksamhet enligt denna lag, och
- kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Tvingande bestämmelser

4 § Avtalsvillkor som inskränker rättigheter eller skyldigheter enligt detta kapitel är utan verkan.

Ansvar för personalen

5 § Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Aktiva åtgärder

Målinriktat arbete

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§.

Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Plan mot kränkande behandling

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan.

Förbud mot kränkande behandling

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

Skyldighet att aktivt motverka, informera om, anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § /Träder i kraft I:2026-08-01/ All personal är skyldig att aktivt uppmärksamma och motverka kränkande behandling samt trakasserier och sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567) i samband med verksamheten och se till att sådan behandling och sådana trakasserier hanteras.

Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling eller allvarliga eller upprepade trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att informera rektorn om detta.

Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier eller sexuella trakasserier av någon i personalen är skyldig att informera rektorn om detta.

En rektor som får sådan information som avses i andra eller tredje stycket är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

För verksamhet som avses i 25 kap. och för fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet eller förskoleenhet gäller andra-fjärde styckena i stället för rektor den personal som huvudmannen utser. Lag (2026:1096).

10 a § /Träder i kraft I:2026-08-01/ En huvudman som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för sådan kränkande behandling som avses i 10 § andra eller tredje stycket är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

När det gäller sådana trakasserier eller sexuella trakasserier som avses i 10 § andra eller tredje stycket finns det bestämmelser om utbildningsanordnarens utredningsskyldighet i 2 kap. 7 § diskrimineringslagen (2008:567). Lag (2026:1096).

Förbud mot repressalier

11 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för repressalier på grund av att barnet eller eleven medverkat i en utredning enligt detta kapitel eller anmält eller påtalat att någon handlat i strid med bestämmelserna i kapitlet.

Diskrimineringslag (2008:567)

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens ändamål

1 § Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Diskriminering

4 § I denna lag avses med diskriminering

1. direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
2. indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,
3. trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder,
4. sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet,
5. instruktioner att diskriminera: order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1-4 och som lämnas åt någon som står i lydnds- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning och ålder

5 § I denna lag avses med

1. kön: att någon är kvinna eller man,
2. könsöverskridande identitet eller uttryck: att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön,
3. etnisk tillhörighet: nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande,
4. funktionshinder: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå,
5. sexuell läggning: homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning, och
6. ålder: uppnådd levnadslängd.

Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

2 kap. Förbud mot diskriminering och repressalier

Utbildning

Diskrimineringsförbud

5 § Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen (2010:800) eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) får inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska likställas med utbildningsanordnaren när de handlar inom ramen för anställningen eller uppdraget.

Diskrimineringsförbudet gäller även i det fall en utbildningsanordnare genom skäliga åtgärder i fråga om lokalernas tillgänglighet och användbarhet kan se till att en person med funktionshinder, som söker eller har antagits till utbildning enligt högskolelagen (1992:1434) eller till utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, kommer i en jämförbar situation med personer utan sådant funktionshinder. *Lag (2010:861).*

6 § Förbudet i 5 § hindrar inte

1. åtgärder som är ett led i strävanden att främja jämställdhet mellan kvinnor och män vid tillträde till annan utbildning än sådan som avses i skollagen (2010:800),
2. tillämpning av bestämmelser som tar hänsyn till ålder i fråga om utbildning i förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan eller fritidshemmet, eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen, eller
3. särbehandling på grund av ålder, om den har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Förbudet hindrar inte heller att en folkhögskola eller ett studieförbund vidtar åtgärder som är ett led i strävanden att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. *Lag (2010:861).*

Skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier

7 § Om en utbildningsanordnare får kännedom om att ett barn eller en elev, student eller studerande som deltar i eller söker till utbildningsanordnarens verksamhet anser sig i samband med verksamheten ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier, är utbildningsanordnaren skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserierna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden.

3 kap. Aktiva åtgärder

Utbildning

Målinriktat arbete

14 § En utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (2010:800), utbildning enligt högskolelagen (1992:1434) eller utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina ska inom ramen för denna verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Närmare föreskrifter om utbildningsanordnarens skyldigheter finns i 15 och 16 §§. *Lag (2010:861)*

Att förebygga och förhindra trakasserier

15 § En utbildningsanordnare som avses i 14 § ska vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att något barn eller någon elev eller student som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning eller för sexuella trakasserier.

Likabehandlingsplan

16 § En utbildningsanordnare som avses i 14 § ska varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som avses i 15 §. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som utbildningsanordnaren avser att påbörja eller genomföra under det kommande året.

En redovisning av hur de planerade åtgärderna enligt första stycket har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan.

Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

1 § Denna förordning tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen (2010:800). Förordning (2011:681).

2 § En likabehandlingsplan enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567) och en plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen (2010:800) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Förordning (2011:681).

Arbetsmiljölagen (1977:1160)

6 kap. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare m.m.

Johannesskolan

17 § De som genomgår utbildning ska av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd.

Omfattningen och utformningen av elevernas deltagande i skolans arbetsmiljöarbete ska anpassas efter deras ålder, mognad och förutsättningar i övrigt när det gäller

1. elever i förskoleklass och i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan, specialskolan och i motsvarande utbildningar samt i sameskolan,
2. elever i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och motsvarande utbildningar, och
3. elever i särskild utbildning för vuxna.

Elever i grundskolans årskurs 7–9, specialskolans årskurs 7–10 och gymnasieskolan samt motsvarande utbildningar företräds i arbetsmiljöarbetet av elevskyddsombud.

De som genomgår eftergymnasial utbildning och annan utbildning för vuxna än särskild utbildning för vuxna företräds i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud. Ett studerandeskyddsombud ska vara minst 18 år. *Lag (2010:856).*

18 § Elevskyddsombuden utses av eleverna och studerandeskyddsombuden av de studerande.

Huvudmannen för utbildningen ska se till att elevskyddsombuden och studerandeskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

Elevskyddsombuden och studerandeskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget. För elevskyddsombuden gäller dock rätten till information inte sådana uppgifter som är föremål för tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket. I fråga om uppgifter som är föremål för sekretess i det allmännas verksamhet gäller offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). *Lag (2009:870).*

Arbetsmiljöförfordning (1977:1166)

6 a § För varje årskurs 7–9 i grundskolan och 7–10 i specialskolan samt för varje nationellt program i gymnasieskolan ska två företrädare för eleverna utses att medverka som elevskyddsombud i skolans arbetsmiljöarbete enligt 6 kap. 17 § arbetsmiljölagen (1977:1160). På introduktionsprogram i gymnasieskolan och på utbildningsområdet i övrigt bestäms antalet elevskyddsombud och studerandeskyddsombud med hänsyn till elevernas och de studerandes antal och arbetsförhållanden. *Förordning (2011:528).*

8 a § En skyddskommitté bör sammanträda minst en gång var tredje månad.

Vid skyddskommitténs sammanträden bör även företrädare för företagshälsovården vara närvarande.

Två av de elevskyddsombud som har utsetts enligt 6 kap. 18 § arbetsmiljölagen (1977:1160) får medverka vid skyddskommitténs sammanträden. Elevskyddsombuden har dock inte rätt att ensamma hindra övriga deltagare från att fatta beslut i skyddskommittén. Elevskyddsombuden inom varje skyddskommittéområde bestämmer själva vilket eller vilka ombud som ska företräda dem vid sammanträdet.

Av 6 kap. 8 § arbetsmiljölagen framgår att studerandeskyddsombuden ingår som ledamöter i skyddskommittén. *Förordning (2009:1164).*

Skolverkets föreskrifter

om elevmedverkan i skolans arbetsmiljöarbete genom elevskyddsombud (SKOLFS 2004:13)

Skolverket föreskriver med stöd av 18 b § arbetsmiljöförordningen (1977:1166) följande.

Föreskrifterna är utarbetade efter samråd med Arbetsmiljöverket.

Tillämpningsområde och definitioner

1 § I 6 kap. 17 § första stycket arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser om elevernas medverkan i skolans skyddsverksamhet genom elevskyddsombud.

I dessa föreskrifter definieras skyddsverksamhet som arbetsmiljöarbete enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2001:01) om systematiskt arbetsmiljöarbete. I 4 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete finns bestämmelser om elevskyddsombudens medverkan.

Dessa föreskrifter innehåller ytterligare bestämmelser om elevers medverkan i skolans arbetsmiljöarbete genom elevskyddsombud.

2 § Föreskrifterna gäller för utbildningar

- som regleras i skollagen (1985:1100), förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar eller förordningen (2002:1013) om utbildning vid Nationellt centrum för flexibelt lärande,
- där minst fem elever regelbundet deltar,
- som pågår i minst 16 veckor, och
- som omfattar minst halvtid.

Föreskrifterna gäller inte för arbetsgivare som tar emot elever för arbetsplatsförlagd utbildning eller annan praktik utanför skolan.

Elevskyddsombudens roll

3 § Elevskyddsombudens roll är att företräda eleverna i arbetsmiljöarbetet och verka för en god arbetsmiljö i skolan.

Bestämmelser om det antal elevskyddsombud som eleverna skall utse finns i 6 a § arbetsmiljöförordningen.

Rektors uppgifter

4 § I 6 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete regleras hur arbetsgivaren skall fördela uppgifterna i arbetsmiljöarbetet.

De uppgifter angående elevskyddsombuden som anges nedan kan fördelas på en eller flera personer. Den eller de som tilldelats sådana uppgifter, benämns i dessa föreskrifter rektor.

5 § Rektor skall främja elevernas medverkan i skolans arbetsmiljöarbete genom elevskyddsombud.

Arbetsmiljöarbetet skall organiseras och bedrivas så att elevskyddsombudens deltagande underlättas.

6 § Rektor skall se till att alla elever informeras om på vilket sätt och i vilka former de har rätt att delta i arbetsmiljöarbetet.

Informationen skall också syfta till att utveckla elevernas kunskaper om arbetsmiljö, så att de på bästa sätt kan delta i skolans arbetsmiljöarbete genom elevskyddsombud.

7 § Rektor skall se till att skolans elever och personal informeras om vilket eller vilka elevskyddsombud som valts att företräda en viss grupp elever.

8 § Om protokoll förs vid skyddskommitténs sammanträden har elevskyddsombuden rätt att få sina synpunkter antecknade i protokollet.

9 § Elevskyddsombuden skall ges möjlighet att samverka i arbetsmiljöfrågor med

- eleverna,
- andra representanter som eleverna valt att företräda dem i inflytandefrågor, och
- skyddsombud för skolans personal.

10 § Elevskyddsombuden skall ges möjlighet att regelbundet framföra synpunkter på arbetsmiljön till rektor.

Hänvisning till ytterligare bestämmelser om elevskyddsombud

11 § Bestämmelser om val av elevskyddsombud och om att de skall ges information, ledighet och utbildning för att kunna fullgöra sitt uppdrag finns i 6 kap. 18 § arbetsmiljölagen och 18 a § arbetsmiljöförordningen.

Bestämmelser om elevskyddsombuds möjlighet att få stödundervisning finns i 8 kap. 1 § gymnasieförordningen (1992:394) och i 8 kap. 1 § förordningen (1994:741) om gymnasiesärskolan.

Bestämmelser om elevskyddsombudens medverkan i skyddskommitté sammanträden finns i 8 a § arbetsmiljöförordningen.

Skollag (2010:800) (4 kap Kvalitet och inflytande)

4 kap. Kvalitet och inflytande

Inflytande och samråd

Allmänt om barnens och elevernas inflytande

9 § Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas.

I 6 kap. 17 och 18 §§ arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser om elevskyddsombud.

Elevernas arbete med frågor av gemensamt intresse

10 § Elevföreträdare och övriga elever ska ges tillfälle att under skoltid behandla frågor av gemensamt intresse.

Ledighet och kompensation för elevföreträdare

11 § Av 6 kap. 18 § arbetsmiljölagen (1977:1160) följer att en elev som har utsetts till elevskyddsombud ska få den ledighet från skolarbetet som behövs för uppdraget. Detsamma ska gälla en elev som har utsetts till elevrådsrepresentant eller som har annat uppdrag att företräda andra elever i frågor om utbildningen.

Elevskyddsombud, elevrådsrepresentant och andra elevföreträdare ska erbjudas kompensation för den undervisning som de går miste om på grund av uppdraget.

Allmänt om vårdnadshavares inflytande över utbildningen i vissa skolformer och i fritidshemmet

12 § Vårdnadshavare för barn i förskolan och för elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och fritidshemmet ska erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen.

Forum för samråd

13 § Vid varje förskole- och skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med barnen, eleverna och de vårdnadshavare som avses i 12 §. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för barnen, eleverna och vårdnadshavarna.

Inom ramen för ett eller flera sådana forum som avses i första stycket ska barnen, eleverna och vårdnadshavarna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att det finns forum för samråd enligt första stycket och för att informations- och samrådsskyldigheten enligt andra stycket fullgörs.

Planering och information

14 § Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med den planering av verksamheten som föreskrivs i 4 §.

Barnen, eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn eller förskolechefen ansvarar för att sådan information lämnas.